

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності

Анатолій ОСТАПЧУК

2023 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри адміністративного
менеджменту та зовнішньоекономічної
діяльності

Протокол №17 від 17 травня 2023 р.

Завідувач кафедри

Віталій ЛУЦЯК

"РОЗГЛЯНУТО"

Гарант ОП "Менеджмент ЗЕД"

Лариса ДІБРОВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції»

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 07 "Управління та адміністрування"

Спеціальність 073 – «Менеджмент»

Освітня програма "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності"

Розробник: к.е.н., доц. Артиш Віктор Іванович

Київ-2023

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
аграрного менеджменту

_____Анатолій ОСТАПЧУК

“ _____ ” _____ 2022 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри адміністративного
менеджменту та зовнішньоекономічної
діяльності

Протокол №20 від 24 травня 2022 р.

Завідувач кафедри

_____Віталій ЛУЦЬК

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОП _____

_____Лариса ДІБРОВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції»

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність _____ 073 – «Менеджмент»;

Освітня програма «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

(шифр і назва спеціальності)

факультет _____ аграрного менеджменту _____

(назва факультету)

Розробники: к.е.н., доц. Артиш Віктор Іванович

к.е.н., доц. Міщенко Іван Анатолійович

Київ-2022

1. Опис навчальної дисципліни

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Галузь знань	<i>07 – Управління та адміністрування</i>	
Спеціальність	<i>73 – Менеджмент</i>	
Освітня програма	<i>«Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>вибіркова</i>	
Загальна кількість годин	<i>90</i>	
Кількість кредитів ECTS	<i>3</i>	
Кількість змістових модулів	<i>2</i>	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	<i>(назва)</i>	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	4	2 год.
Практичні, семінарські заняття		10 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	86	78
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –		.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є оволодіння теоретичними знаннями і практичними навичками здійснення розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності. Вивчення дисципліни дозволяє впровадити сучасні теоретичні підходи у практику управлінської зовнішньоекономічної діяльності, що набуває особливої актуальності в процесі підготовки фахівців з менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

Для досягнення мети поставлені наступні завдання:

- сформулювати визначення економічних категорій кредитно-розрахункових та валютних операцій;
- систематизувати методичні підходи щодо оцінки ефективності кредитно-розрахункових та валютних операцій;
- оцінити валютні цінності, валютні ринки та валютні курси;
- виявити ефективність, тенденції розвитку та вплив здійснення конверсійних валютних операцій;
- оцінити механізми відносини між комерційними банками різних країн;
- запропонувати напрями розвитку здійснення міжнародних платежів: чеки, тратти, міжнародні платіжні доручення;
- опрацювати сукупність методів міжнародних короткострокових кредитів;
- розробити шляхи вдосконалення експортного контролю у зовнішньоекономічній діяльності підприємств, що здійснюють активні валютно-фінансові операції;
- запропонувати гарантії подолання ризиків в міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операціях;
- опрацювати правові основи регулювання міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій в Україні;
- використати міжнародне валютно-фінансове право як засіб регулювання міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій.

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК5 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК11 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК12 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 14 Здатність працювати у міжнародному контексті.

спеціальні компетентності (СК):

- СК 2 Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- СК3 Здатність визначити перспективи розвитку організації.
- СК5 Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	Усього -го	у тому числі					усього го	у тому числі					
		л	сем	л.	інд	с.р.		л	п	лаб	Інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичний													
Тема 1. Суть та характерні ознаки регулювання кредитно-розрахункових та валютних операцій		1				10		2					10
Тема 2. Визначення форм міжнародного руху капіталу						10			2				10
Тема 3. Особливості здійснення конверсійних валютних операцій		1				13			2				10
Разом за змістовим модулем 1	35	2				33		2	4				
Тема 4. Розрахунок міжнародного капіталовкладення		10				10			2				10
Тема 5. Встановлення кореспондентських відносини між комерційними банками різних країн						10							10
Тема 6. Розрахунок кредиту від МВФ		1				11			2				12
Тема 7. Засоби здійснення міжнародних платежів: чеки, тратти, міжнародні платіжні доручення						12							12
Тема 8. Імпортні операції у сільському господарстві з використанням кредитних коштів		1				10			2				5
Разом за змістовим модулем 2		2				53			6				
Усього годин	90	4				86	90	2	10				78

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення форм міжнародного руху капіталу	2
2	Особливості здійснення конверсійних валютних операцій	2
3	Розрахунок міжнародного капіталовкладення	2
4	Розрахунок кредиту від МВФ	2
5	Імпортні операції у сільському господарстві з використанням кредитних коштів	2

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено робочим навчальним планом	

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами:

1. Що слід розуміти під терміном “валюта”?
2. Які складові національної валютної системи?
3. Дайте визначення світової валютної системи.
4. Назвіть найбільші світові ринки золота.
5. Яка частка золота в структурі офіційних золотовалютних резервів розвинутих країн?
6. Охарактеризуйте поняття «валютні операції» у вузькому та широкому розумінні.
7. Крос-культурні особливості систем міжбанківських розрахунків.
8. Поняття “кореспондентські міжбанківські відносини”.
9. Основний зміст і мета встановлення кореспондентських відносин.
10. Процес створення кореспондентських відносин.
11. Які недокументарні форми платежів у міжнародних розрахунках Ви знаєте?
12. Чим відрізняється платіж на відкритий рахунок від авансового платежу?
13. Що являє собою документарний акредитив? Розкрийте механізм розрахунків за його допомогою.
14. Які документи використовують при угоді з акредитивом?
15. Класифікація операцій із залучення та розміщення валютних ресурсів.
16. Міжнародні кредитні операції.
17. Принципи міжнародного банківського кредитування.
18. Умови погашення позики.
19. Ризики та способи захисту від них.
20. Дайте визначення міжнародного кредиту. Які його основні форми?
21. Охарактеризуйте комерційний та фінансовий міжнародні кредити.
22. Визначте відмінності між традиційними та нетрадиційними методами середньострокових міжнародних кредитів.
23. Поняття ризику як економічної категорії.
24. Види валютного ризику та їх ідентифікація.
25. Аргументи “за” та «проти» страхування валютних ризиків.
26. Практика оцінки валютних курсів.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра адміністративного менеджменту та ЗЕД
Факультет аграрного менеджменту
Спеціальність: менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

Форма навчання заочна
ОС "Магістр" семестр 1 курс 1
Дисципліна міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції
Викладач к.е.н., доц. Артиш В.І. _____

„Затверджую”
Завідувач. кафедри _____
„_____” _____ 2022 р.

ПАКЕТ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ Варіант №1

1.	Скільки національних валют функціонує у міжнародно-кредитних та валютних операціях:
	1. Скільки країн виступає експортерами
	2. Скільки країн виступає імпортерами
	3. Скільки країн беруть участь у світогосподарській взаємодії
4. Валюти всіх країн світу	
2.	Яку систему зв'язків об'єднують міжнародно-кредитні та валютні операції:
	1. Господарські та комерційні
	2. Науково-технічні, виробничі
	3. Валютно-фінансові, грошово-кредитні
4. Всі вище перераховані	
3.	Вставте пропущене слово: Форма інтернаціональної організації виробництва, яка передбачає відокремлення, виділення видів виробництв і галузей у міжнародному масштабі – це є міжнародна.....
4.	Світове господарство:
	1. Система міжнародних економічних відносин зі спеціалізації
	2. Переміщення між країнами капіталу
	3. Об'єднання господарств в цілісну систему
4. Система окремих секторів національних господарств, що безпосередньо беруть участь у міжнародних економічних відносинах	
5.	Визначення торгового балансу:
	1. Обсяг експорту в розрахунку на душу населення
	2. Відношення внутрішнього виробництва продукції до внутрішнього споживання
	3. Вартість експорту до ВВП
4. Відношення експорту до імпорту	
6.	СОТ почала функціонувати:
	1. З 1992 року
	2. З 1995 року
	3. З 1999 року
4. З 2000 року	
7.	Після закінчення договору оперативного лізингу:
	1. Можна викупити за залишковою вартістю
2. Продовжити угоду до терміну служби об'єкта угоди	

	3. Можна повернути або укласти нову угоду
	4. Всі відповіді вірні
8.	Вставте пропущене слово: У формі лізингових операцій в аграрному секторі за останні роки в Україні здійснюється% від загального обсягу інвестицій
9.	Вставте пропущене слово: Обмеження імпорту шляхом встановлення митних тарифів на імпортні товари в міжнародній комерційній діяльності – це
10.	Імпорт товарів це:
	1. Ввезення у країну куплених за кордоном іноземних товарів, технологій, послуг
	2. Продаж товарів іноземним суб'єктам та вивезення їх через митний кордон
	3. Ввезення з-за кордону вітчизняних товарів, що були раніше вивезені з країни
	4. Вивезення із країни раніше завезених товарів

1. Лінійне судноплавство

Задача

Розрахуйте вартість імпортного бурякозбирального комбайна (Лектра С – 4005 вартістю 437800 дол. США) через торгового посередника для аграрного підприємства на пільгових умовах використовуючи власні кошти, коли доходи торгового посередника складуть 11% від початкової вартості техніки. Транспортні витрати 5%, страхування на перевезення 2% та інші витрати 7% від митної вартості техніки, вартість сертифікації 1200 дол. США. Визначте на скільки відсотків зросте техніка від продавця до покупця.

8. Методи навчання. Лекції, практичні і семінарські заняття, кейси, самостійна робота.

9. Форми контролю.

Контроль набутих знань здійснюється у таких формах: поточного контролю на практичних заняттях (опитування, тестування, виконання ситуаційних завдань), модульного контролю (контрольна робота після вивчення навчального матеріалу, об'єднаного в модуль чи змістовий модуль), підсумкового контролю – ПМК (поточний модульний контроль за підсумками вивченого матеріалу та складання заліку).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл.1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. №1371).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Залік
90 – 100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

1. Артиш В.І. Методичні рекомендації для підготовки самостійної роботи студентів факультетів: ОС “Магістр” - Екології і біотехнології, ОС “Магістр” - Аграрного менеджменту з дисципліни “Світове с.-г. та продовольчі ресурси”.: Київ: НУБіП України., 2016. – 210 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Артиш В.І. Навчальний посібник для проведення практичних занять з дисципліни “Зовнішньоекономічна діяльність підприємства”. Київ: ТОВ «ЦП «Компринт», 2020. 632 с.

2. Артиш В.І. Методичні вказівки з самостійного вивчення предмету “Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції” для студентів спеціальності 073 “Менеджмент” ОС “Магістр”. Київ: НУБіП України., 2022. 160 с.

3. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: методичні рекомендації до самостійної роботи студентів / уклад.: Т.Г. Остапенко, Т.В. Кузнецова, Е.І. Данілова. К.: НАУ, 2017. 36 с.

4. Подреза С.М. та ін. Міжнародні фінансові операції та експортний контроль: навч. посібник: у 2-х ч. / С.М. Подреза, Г.С. Гуріна, О.М. Гришуткін, Т.Г. Остапенко. К.: Зовнішня торгівля, 2016. Ч.1. Міжнародні кредитно-розрахункові й валютні операції. 328 с.

5. Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції: Конспект лекцій: навч. посіб. для студ. спеціальності 073 «Менеджмент», спеціалізації «Менеджмент міжнародного бізнесу» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: В.В. Дергачова, В.Я. Голюк. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка» 2018. 132 с.

6. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: курс лекцій для студентів за напрямом підготовки 7. 03060104 «Менеджмент ЗЕД», 8. 03060104 «Менеджмент ЗЕД» / О.І. Печенка, К.Ю. Величко, А.С. Дядін. – Харків: Видавництво «Форт», 2015. – 170 с

Додаткова

1. Український фінансовий сайт [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://finance.com.ua>

2. Сайт щотижневої газети „Бізнес” [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.business.kiev.ua

3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.minfin.gov.ua

4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.bank.gov.ua

5. Офіційний сайт Державної податкової адміністрації України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.sta.gov.ua

13. Інформаційні ресурси

1. <https://agropolit.com/spetsproekty/862-struktura-agrarnogo-eksportu-ukrayini-z-ssha-kitayem-izrayilem-oae-ta-yes-za-2017-2020-roki>

2. <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Hvostikov-A.I.-Dysertatsiya-Vchennarada-DF-64.055.018-2021.pdf>

3. https://ucab.ua/ua/pres_sluzhba/novosti/infografika_top5_produkativ_eksportu_ta_importu_ukraini_u_2020_rotsi/

4. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/sg/ovuzpsg/Arh_ovuzpsg_2021_u.html

Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичний

Тема 1. Суть та характерні ознаки регулювання кредитно-розрахункових та валютних операцій.

Теоретичне обґрунтування теми. Основне визначення валютної цінності та є валюти. Дослідження грошової одиниці після того, як починається її обмін на грошові одиниці інших країн. Визначення валюти, у широкому розумінні. Конвертація у валюти інших країн світу та використання кредитних, розрахункових та валютних операцій.

Тема 2. Визначення форм міжнародного руху капіталу

Сутність і форми міжнародного руху капіталу. Географія і масштаби міжнародного руху капіталу. Транснаціональні корпорації (ТНК). Необхідність та можливість зарубіжного капіталовкладення. Наслідки міграції капіталів для країн-експортерів та країн-імпортерів. Інвестиційний клімат. Вільні економічні зони.

Тема 3. Особливості здійснення конверсійних валютних операцій

Поточні валютні операції. Термінові валютні операції, до яких відносять операції з тривалим періодом валютування, коли контракт на обмін валют укладається сьогодні, а валютування відкладено на певний термін у майбутньому. Типами термінових валютних операцій є дослідження: форварди, опціони, свопи та ф'ючерси.

Тема 4. Розрахунок міжнародного капіталовкладення

Міжнародний кредит та його роль в міжнародних економічних відносинах. Функції міжнародного кредиту. Форми та види міжнародного кредиту. Світовий фінансовий ринок. Основна функція світових фінансових ринків – забезпечення міжнародної ліквідності, тобто можливості швидко залучити достатню кількість грошових засобів в різних формах на вигідних умовах на наднаціональному рівні.

Тема 5. Встановлення кореспондентських відносини між комерційними банками різних країн

Сутність і особливості міжнародної економічної співпраці комерційних банків. Необхідність подолання суперечності між очевидними реальними вигодами для підприємств від участі в міжнародній кооперації комерційних банків різних держав. Фактори міжнародної економічної взаємодії – територіальною віддаленістю, меншою мобільністю факторів виробництва і ресурсів, митних та валютних обмежень тощо.

Тема 6. Розрахунок кредиту від МВФ

Оформлення документів для форми міжнародних розрахунків. Використання у механізмі саме товаросупровідних документів. Такими розрахунками є документарні акредитиви та документарні інкасо. Оплата на відкритий рахунок – це платіж, що передбачає відправлення товару експортером до одержання відповідних коштів. Тобто товар відправляється а кошти невідомо чи будуть сплачено. Цей метод використовують надзвичайно рідко, і він є несприятливим для експортера.

Тема 7. Засоби здійснення міжнародних платежів: чеки, тратти, міжнародні платіжні доручення

Міжнародні платежі здійснюються за допомогою певних фінансових документів, до яких відносять чеки, векселі, платіжні доручення, телексі та телеграфні перекази, інструкції системи SWIFT.

Тема 8. Імпортні операції у сільському господарстві з використанням кредитних коштів

Торгівля товарами як провідна форма міжнародної торгівлі. Міжнародна торгівля та світовий ринок: методологічні та практичні аспекти взаємодії двох категорій. Види світових ринків: географічна та галузева диференціація. Головні фактори зростання міжнародного товарообороту на сучасному етапі. Експорт, імпорт, реекспорт. Товарна номенклатура зовнішньої торгівлі. Основні види зовнішньоторговельних операцій.